

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****ERCAN ŞAHİN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2018/8030

Karar Tarihi : 2/2/2022

Başkan : Kadir ÖZKAYA

Üyeler : Engin YILDIRIM

M. Emin KUZ

Rıdvan GÜLEÇ

Basri BAĞCI

Raportör : Hilmi Can TURAN

Başvurucular : 1. Ercan ŞAHİN

Vekili : Av. Mehmet Ali ÖZEL

2. Çağrı GÖÇERİ

Vekili : Av. Esra AYDIN

3. Vezir USLU

Vekili : Av. Birkan SONKAYA

4. Enes Zahid URHAN

Vekili : Av. Ahmet Necip ARSLAN

5. Mustafa ESEN

Vekili : Av. Bahar Acar BAŞİBEYAZ

6. Zuhul AKALIN

Vekili : Av. İlhan ÖNGÖR

7. E.N.Ö.

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, aile mahkemelerince verilen tedbir kararına yönelik esaslı iddiaların itiraz mercii tarafından karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurular 16/3/2018 ile 16/3/2021 tarihleri arasında yapılmıştır.

3. Başvurular, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. 2020/24667, 2020/18063, 2021/21904, 2020/17122, 2020/18971, 2020/17188 numaralı başvuru dosyalarının konu bakımından iribat nedeniyle 2018/8030 numaralı başvuru dosyası ile birleştirilmesine, incelemenin 2018/8030 numaralı dosya üzerinden yürütülmesine ve diğer dosyaların kapatılmasına karar verilmiştir.

6. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

7. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.

8. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

9. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. Başvurucu Ercan Şahin Yönünden

10. Başvurucu ile M.Ş. 21/11/1990 tarihinden beri evlidir ve tarafların S.Ş. adında müşterek çocukları bulunmaktadır. Beyanına göre başvurucu, başvurucu eşiyile boşanma sürecinde olup eşi ile çocuğu 2016 yılından bu yana kendisinden ayrı yaşamaktadır.

11. M.Ş. 27/1/2018 tarihinde kolluk kuvvetlerine müracaat ederek başvurucudan şikâyetçi olmuştur. M.Ş. ifadesinde; bir yıl önce başvurucu tarafından şiddet uygulanarak ve tehdit edilerek evden kovulduğunu, 26/1/2018 tarihinde akrabalarıyla yapılan telefon görüşmesinde eşinin kendisini akrabaları vasıtasıyla tehdit etmesi üzerine müracaat ettiğini belirterek 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'a göre önleyici tedbir kararı verilmesini istemiştir. M.Ş. bu kapsamda başvurucunun yaşadığı evden tahliye edilerek evin kendisine ve S.Ş.ye tahsis edilmesi, başvurucunun kendisine, kızına yaklaşmaması, şiddette ve şiddet tehdidinde bulunmaması, hakaret ve tehdit etmemesi, rahatsız etmemesi, zarar vermemesi hususlarına yönelik önleyici tedbir kararı verilmesini talep etmiştir.

12. S.Ş. de 28/1/2018 tarihinde kolluk kuvvetlerine müracaat ederek başvurucudan şikâyetçi olmuştur. İfadesinde yaklaşık bir yıldır evden ayrı yaşadığını, evde kaldığı dönemde başvurucunun fiziksel ve psikolojik şiddetine maruz kaldığını, evden dışarı çıkmasına izin vermediğini, hakaret ettiğini belirterek tedbir talep etmiştir.

13. İstanbul 15. Aile Mahkemesinin 30/1/2018 tarihli kararı ile başvurucu hakkında 6284 sayılı Kanun'un 5. maddesi gereğince aile içi şiddette bulunduğu kanaatine varıldığı, anılan Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (c) ve (f) bentleri gereğince dört ay süre ile başvurucunun mağdur eşi ve çocuğuna şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına, eşi ve kızının bulunduğu konuta, işyerine veya bulunduğu tüm adreslere dört ay süre ile yaklaşmamasına, başvurucunun eşini ve kızını iletişim araçları veya sair surette rahatsız etmemesine itiraz yolu açık olmak üzere hükmedilmiştir.

14. Karar gerekçesinde; 6284 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (3) numaralı fıkrasındaki hüküm gözetilerek Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (c) ve (f) bentleri gereğince başvuru hakkında önleyici tedbir uygulanmasına karar verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

15. Başvurucu, tedbir kararına karşı itiraz etmiş, itiraz dilekçesinde; hakkındaki iddiaların tamamen itira olduğunu, eşi M.Ş.'nin evi terk ettiğini, kendisi ve kızı ile son bir yıldır beraber yaşamadığını, şiddet olayının gerçekleşmesinin mümkün olmadığını, eşi ve eşinin ailesinin hakaret, şiddet ve tehdidine maruz kaldığını, hakkındaki iddiaların eşinin planlı ve kötü niyetli iddiaları olduğunu ileri sürerek hakkındaki tedbir kararlarının kaldırılmasını talep etmiştir.

16. İstanbul 16. Aile Mahkemesi 7/2/2018 tarihli karar ile başvuru itirazını kesin olarak reddetmiştir. Karar gerekçesinde; 6284 sayılı Kanun hükümlerinin aile mahkemesi hâkimine geniş takdir yetkisi vermiş olduğu, itiraz konusu kararı veren hâkim tarafından takdir yetkisinin usulüne uygun olarak değerlendirildiği ifade edilmiştir.

17. Başvurucu 16/3/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. Başvurucu Vezir Uslu Yönünden

18. Başvurucu, evli ve bir çocukludur. Başvurucunun eşi S.U. başvuru kendisine ve kızına psikolojik şiddet uyguladığı ve tehditte bulunduğu iddiası ile başvuru hakkında 6284 sayılı Kanun kapsamında tedbir uygulanması talebiyle mahkemeye başvurmuştur.

19. İzmir 11. Aile Mahkemesi 18/6/2019 tarihli kararıyla başvuru hakkında 6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ve (c) bentleri gereğince başvuru şiddet mağdurları S.U. ile E.S.U. ya karşı şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama ve küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına, bu kişilerin buldukları konuta ve işyerine yaklaşmamasına hükmetmiştir. İlgili tedbir kararı muhtelif tarihlerde aile mahkemesi tarafından uzatılmıştır.

20. Başvurucunun eşi S.U., başvuru tedbire konu eylemlerini devam ettirdiğini belirterek tedbir süresinin uzatılmasını talep etmiştir. Başvuru aleyhine verilen tedbir kararının aynı Mahkemenin 12/6/2020 tarihli ek kararıyla üç ay süre ile uzatılmasına itiraz yolu açık olmak üzere hükmedilmiştir.

21. Tedbir kararının üç ay süre ile uzatılmasına ilişkin kararın gerekçesinde şiddet mağdurlarına yönelik tehditlerin devam ettiği ifade edilmiştir.

22. Başvurucu, hakkında verilen tedbir kararının uzatılması kararına itiraz etmiş, eşi S.U.'nun iddialarının asılsız olduğunu, gerçeği yansıtmadığını, herhangi bir şiddet olayının yaşanmadığını, beyanların soyut olduğunu, eşinin boşanma davasında kendisini haklı göstermek ve bunu delil olarak kullanmak için tedbir kararı talep ettiğini, talebinde kötü niyetli olduğunu, ilk derece mahkemesinin başvuru ifade ve savunmasını almadan hüküm kurduğunu, uzatma kararıyla 22 aydır uygulanan tedbir kararına ilişkin acil müdahale olgusunun kalmadığını iddia ederek hakkında uygulanan tedbir kararının kaldırılmasını talep etmiştir.

23. İzmir 12. Aile Mahkemesi 16/6/2020 tarihli kararıyla itirazın reddine kesin olarak hükmetmiştir. Karar gerekçesinde uzatmaya ilişkin ek kararın usul ve yasaya uygun olduğu ifade edilmiştir. Kesin karar başvurusuna 17/6/2020 tarihinde tebliğ edilmiştir.

24. Başvurucu 16/7/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

C. Başvurucu E.N.Ö. Yönünden

25. Başvurucunun kızı Ş.Ö. aile mahkemesine başvurmuş, 6284 sayılı Kanun kapsamında anne ve babasına karşı önleyici tedbir talep etmiştir. Ş.Ö. ifadesinde; annesi ve babasının kendisine hakaret ettiğini, şiddet uygulayıp darbettiğini iddia etmiştir.

26. Bakırköy 1. Aile Mahkemesi 11/2/2020 tarihli kararıyla başvuru ve eşi hakkında 6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ve (e) bentleri gereğince altı ay süre ile kızlarına yönelik şiddet, tehdit, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmalarına, kızlarının şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemelerine itiraz yolu açık olmak üzere hükmetmiştir.

27. Gerekçede, dosyadaki belgelere göre talebin Mahkemece yerinde görüldüğü ifade edilmiştir.

28. Başvurucu, hakkında verilen tedbir kararına itirazda bulunmuş, tedbir isteyen Ş.Ö.nün ileri sürdüğü suçları kabul etmediğini, tedbir talep edenin annesi olduğunu, uzun zaman önce kızına bipolar bozukluk teşhisi konulduğunu, kızının ilaçlarını uzun zaman kullanmadığını, hiçbir şekilde şiddet, tehdit, hakaret, aşağılama ve küçük düşürücü söz ve eylemlerde bulunmadığını, bu iddialarının tamamen mesnetsiz olduğunu, anne ve baba olarak maddi ve manevi desteklerini karşılık beklemeden kızlarına verdiklerini belirterek haklarında hükmedilen tedbir kararının kaldırılmasına karar verilmesini talep etmiştir.

29. Bakırköy 2. Aile Mahkemesi 28/2/2020 tarihli kararı ile itirazın reddine kesin olarak hükmetmiştir. Karar gerekçesinde 6284 sayılı Kanun ile 9/1/2003 tarihli 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun hükümleri gözönüne alınarak karşı taraf hakkında 6284 sayılı Kanun'un uygulanmasına yönelik olarak verilen kararın usul ve yasaya uygun olduğu ifade edilmiştir.

30. Başvurucu 9/6/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

D. Başvurucu Çağrı Göçeri Yönünden

31. Başvurucu Türk denizaltı gemisinde askeri personel olup denizasını görevdeyken eşi L.Ö.G.nin evdeki değerli eşyaları ve yüklü miktar parayı alarak evi terk ettiği iddiasıyla eşi hakkında suç duyurusunda bulunmuştur.

32. Başvurucunun eşi L.Ö.G. aile mahkemesinden tedbir kararı talep etmiş; talep dilekçesinde eşinin kendisine psikolojik şiddet uyguladığını, ahlaka aykırı sözler söylediğini, hakaret ve tehditlerde bulunduğunu, tehditkâr mesajlar attığını ileri sürmüştür.

33. İstanbul Anadolu 1. Aile Mahkemesi 24/1/2020 tarihli kararıyla 6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (c), (d) ve (f) bentleri gereğince başvuruşunun şiddet mağdurdu L.Ö.G.ve üç ay süre ile şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama ve küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına, bulunduğu konuta, işyerine ve L.Ö.G.nin yakınlarına yaklaşmamasına itiraz yolu açık olmak üzere hükmetmiştir.

34. Mahkeme gerekçesinde, tarafların aile nüfus kayıt tahlosunun dosya içine alındığı ve tüm dosya kapsamı itibarıyla şiddeti önleme amacıyla tedbire karar verildiğı ifade edilmiştir.

35. Başvurucu, hakkında verilen tedbir kararına karşı itirazda bulunmuş, itiraz dilekçesinde, eşi ile boşanma davasının devam ettiğini, eşinin boşanma davasında tazminat elde etmek amacıyla kendisine iftira attığını, eşinin evi terk etmesinin üzerinden uzunca zaman geçmesine rağmen eşinin uzaklaştırma kararını boşanma davasının açılması ile talep ettiğini, eşinin iddialarının kendisinin (başvurucunun) görevde olduğu dönemde ilişkin olduğunu, deniz aşırı görev sebebiyle denizaltında iken telefonunun dahi çekmediğini, eşinin bu sürece dair iddialarının gerçeğı yansıtmadığını, eşinin iddialarının gerçek dışı olduğuna dair tanıklarının bulunduğunu belirterek hakkında hükmedilen tedbir kararının kaldırılmasını talep etmiştir.

36. Başvurucu, itirazının sonuçlandırılmadığı ve herhangi bir hüküm kurulmadığından bahisle 19/10/2020 tarihinde aile mahkemesine tedbir talebinin kaldırılmasına ilişkin tekrar talepte bulunmuştur.

37. İstanbul Anadolu 2. Aile Mahkemesi 21/10/2020 tarihli kararıyla itirazın reddine kesin olarak hükmetmiştir. Karar gerekçesinde; ilk derece mahkemesi kararının tedbir mahiyetli olması, talep dilekçesi, kararın mahiyeti ve içeriğı birlikte değerlendirildiğinde itirazın yerinde olmadığı anlaşıldığından itirazın reddine karar vermek gerektiğı ifade edilmiştir. Kesin karar başvuruşuya 14/2/2021 tarihinde tebliğ edilmiştir.

38. Başvurucu 16/3/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

E. Başvurucu Mustafa Esen Yönünden

39. Başvurucu ile M.E. 16 yıldır evli olup başvuruşu, eşi M.E.nin sadakatsiz davranışları olduğunu tespit ettiğini, bu nedenle yaşadıkları tartışmada eşi M.E.nin kendisine hakarete bulunduğunu beyan etmiştir.

40. Başvurucunun eşi M.E. kolluk kuvvetlerine müracaat ederek başvuruşudan şikâyetçi olmuş, başvuruşunun kendisine telefonda hakaret ettiğini ve tehditte bulunduğunu iddia ederek 6284 sayılı Kanun'a göre önleyici tedbir kararı verilmesini istemiştir.

41. Bingöl 1. Asliye Hukuk Mahkemesi 20/11/2019 tarihli kararıyla başvuruşu hakkında 6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (c), (d) ve (f) bentleri uyarınca şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına, korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmamasına, gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin -şiddete uğramamış olsa bile- yakınlarına, tamklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmamasına, korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesine otuz gün süre ile hükmetmiştir. İlgili tedbir kararı muhtelif tarihlerde aile mahkemesi tarafından uzatılmıştır.

42. M.E. tedbir süresinin sona ermesi nedeniyle başvuruçunun kendisini tehdit ettiği iddiası ile koruma kararının uzatılmasını talep etmiş, başvuruçuyu aleyhine verilen tedbir kararının aynı mahkemenin 21/5/2020 tarihli ek kararıyla otuz gün uzatılmasına itiraz yolu açık olmak üzere hükmedilmiştir.

43. Karar gerekçesinde 31/12/2019 tarihli ve 2019/147 D. İş sayılı tedbir kararının uzatılması sonucunu ortaya koyan taraflar arası koşullarda bir değişiklik olmadığını anlaşıldığı ifade edilmiştir.

44. Başvuruçuyu hakkında verilen tedbir kararının uzatılması kararına itiraz etmiş; Bingöl 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 3/6/2020 tarihli kararıyla itirazın reddine kesin olarak hükmetmiştir. Karar gerekçesinde uzatmaya ilişkin ek kararın usul ve yasaya uygun olduğu ifade edilmiştir. Kesin karar başvuruçuya 8/6/2020 tarihinde tebliğ edilmiştir.

45. Başvuruçuyu 16/6/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

F. Başvuruçuyu Enes Zahid Urhan Yönünden

46. Başvuruçuyu ile oturduğu apartmanda belli aralıklarla alt komşusu olan T.A. arasında gürültü yaptığından bahisle sözlü tartışmalar yaşanmış, tartışmalar neticesinde alt komşusu T.A.: başvuruçuyu hakkında tedbir kararı talep etmiştir.

47. Komşu T.A. talep dilekçesinde; başvuruçunun komşusu olduğunu, başvuruçunun evinde çok yüksek ve gür sesle gece gündüz devamlı telefonla konuştuğunu, bu nedenle aralarında tartışma yaşandığını, başvuruçunun kendisine ve kızına hakaret ettiğini ve kendilerini aşağıladığını belirterek can güvenliğinin tehdit ve tehlike altında olduğunu iddia etmiştir.

48. Bakırköy 1. Aile Mahkemesinin 12/5/2020 tarihli kararıyla başvuruçuyu hakkında 6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ve (f) bentleri uyarınca iki ay süre ile korunan kişi T.A.ya yönelik olarak başvuruçunun şiddet, tehdit, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına, iletişim araçlarıyla veya sair surette T.A.yı rahatsız etmemesine itiraz yolu açık olmak üzere hükmedilmiştir.

49. Aile Mahkemesinin karar gerekçesinde, dosyadaki belgelere göre talebin mahkemeye yerinde görüldüğü ifade edilmiştir.

50. Başvuruçuyu, hakkında verilen tedbir kararına itiraz etmiş; itiraz dilekçesinde tedbir talep eden komşusu T.A.nın ifadelerinin gerçeği yansıtmadığını, tartışma esnasında T.A.nın kendisine hakaret ettiğini, bu esnada başkaca delil elde etme şansı olmadığından tartışma sırasında ses kaydı aldığını ve T.A.nın hakaretlerinin ses kaydında yer aldığını, kaydın delil olarak değerlendirilebileceğini, komşusu T.A.nın ev sahibini arayarak evden çıkarılması yönünde tehdit ettiğini ifade ederek hakkında verilen tedbir kararının kaldırılmasını talep etmiştir.

51. Bakırköy 2. Aile Mahkemesi 20/5/2020 tarihli kararıyla itirazın reddine kesin olarak hükmetmiştir. Karar gerekçesinde 6284 sayılı Kanun ile 4787 sayılı Kanun hükümleri gözönüne alınarak başvuruçuyu hakkında 6284 sayılı Kanun'un uygulanmasına yönelik olarak verilen kararın usul ve yasaya uygun olduğu ifade edilmiştir. Kesin karar başvuruçuyu 28/5/2020 tarihinde tebliğ edilmiştir.

52. Başvurucu 24/6/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

G. Başvurucu Zuhale Akalın Yönünden

53. Başvurucu; evli, çocuklu bir ev hanımı olup beyanına göre eşi B.A. ile yaşadığı tartışma neticesinde eşi B.A. ile kayınvalidesi N.A. tedbir talebiyle kolluk kuvvetlerine başvurmuştur.

54. Kayınvalide N.A. ifadesinde: gelininin kendisini evde istemediğini, evden kovduğunu, en son kendisini darbettiğini ileri sürmüştür. Başvurucunun eşi B.A. ise ifadesinde; başvurucu ile uzun zamandır annesi ile beraber yaşama konusunda tartışma yaşadığını, yaşanan son tartışmada başvurucu tarafından boynunun tırmalandığını, hakaretlere maruz kaldığını ve darbedildiğini iddia etmiştir.

55. Kolluk Amirliğinin 21/5/2020 tarihli kararıyla başvurucu hakkında 6284 sayılı Kanunun 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (b), (c) ve (d) bentleri uyarınca başvurunun korunan kişilere şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına, müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesine, korunan kişilere ve bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmamasına, gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmamasına hükmedilmiştir.

56. Adana 1. Aile Mahkemesi 22/5/2020 tarihli kararıyla İlçe Emniyet Müdürlüğünün 21/5/2020 tarihli kararını kaldırmış, 6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ve (b) bentleri uyarınca başvurunun bir ay süre ile korunan eş B.A. ile kayınvalide N.A.ya yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına, müşterek konuttan derhâl uzaklaştırılmasına ve müşterek konutun korunana tahsisine, konuta, korunana ve varsa korunanın işyerine yaklaşmamasına itiraz yolu açık olmak üzere hükmetmiştir.

57. Karar gerekçesinde; İlçe Emniyet Müdürlüğünün tedbir kararının uygun görülmediği, tedbir kararı kaldırılmış olduğundan korunanlara yönelik şiddet uygulanma tehlikesinin devam ettiği, kolluk kuvvetleri tarafından gönderilen yazının ihbar olarak kabul edildiği ifade edilmiştir.

58. Başvurucu, hakkında verilen tedbir kararına itirazda bulunmuş; itiraz dilekçesinde eşinin kendisine saldırdığını, bu eylemden korunmaya çalışırken eşinin boynunu çizdiğini, eşinin de kendisine şiddet uyguladığını, kolundan ve bacağından yaralandığını, eşinin de kendisini evden kovduğunu, çekindiği için eşinden önce şikâyetçi olamadığını belirterek hakkında uygulanan tedbir kararının kaldırılmasını talep etmiştir.

59. Adana 2. Aile Mahkemesi 29/5/2020 tarihli kararıyla itirazın reddine kesin olarak hükmetmiştir. Karar gerekçesinde, ilk derece mahkemesi tarafından verilen koruma kararının yerinde görüldüğü ifade edilmiştir. Başvurucu, kesin kararı 29/5/2020 tarihinde öğrenmiştir.

60. Başvurucu 10/6/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

61. Konu hakkında ilgili hukuk için bkz. *Erdal Türkmen*, B. No: 2016/2100, 4/4/2019, §§ 19-28.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

62. Anayasa Mahkemesinin 2/2/2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucuların İddiaları

63. Başvurucular ayrı başvuru formları ile başvurmakla birlikte başvurucuların iddialarının büyük ölçüde benzerlik gösterdiği görülmüştür. Başvurucular özetle mahkeme tarafından tedbir kararına gerekçe gösterilen şiddet iddialarının varlığına dair bir araştırma ve değerlendirme yapılmadan hüküm kurulduğunu, delil toplanmadığını, karar gerekçesinde itirazlarının değerlendirilmediğini, itiraz aşamasında aciliyet unsuru ortadan kalkmasına rağmen itiraz mercii kararlarının da gerekçesiz olduğunu belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

64. Bakanlık görüşünde; 6284 sayılı Kanun'da düzenlenen tedbir kararlarının verildiği anda infaz kabiliyetini haiz olması nedeniyle Kanun'da amaçlanan *acil müdahale* olgusunun bu aşamada sağlanmış olacağı, bu amacın gerçekleşmesi adına tedbir kararında şiddetin var olduğuna yönelik kanaate nasıl ulaşıldığının açıklanmasının yani gerekçe açısından daha esnek bir yaklaşım usulünün benimsenebileceğinin öngörüldüğü Anayasa Mahkemesinin *Salih Söylemezoğlu* (B. No: 2013/3758, 6/1/2016) kararına atıfla bulunulmuştur.

65. Bakanlık görüşünde; somut olaylarda başvuru ile ilgili tedbir kararlarında derece mahkemesinin takdir hakkını kullanarak başvuru ile ilgili tedbir kararlarında derece mahkemesinin takdir hakkını kullanarak başvurucular aleyhine birtakım önleyici tedbirlere hükmettiği, başvurucuların bu karara itirazı üzerine itiraz mercii dosyayı inceleyerek derece mahkemesinin takdir hakkını kullanmakta usule ilişkin hata yapmadığı kanaatine varıldığı belirtilmiştir.

B. Değerlendirme

66. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

67. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirilmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucuların iddialarının özünün adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan gerekçeli karar hakkına ilişkin olduğu ve bu kapsamda bir inceleme yapılması gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

68. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

69. Başvuruya konu olayda uygulanacak ilkeler daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından verilen kararlarla ortaya konulmuştur (*Salih Söylemezoğlu, Erdal Türkmen: T.K., B. No: 2017/27041, 11/12/2019*).

70. Buna göre 6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinde örnekleyici olarak bir kısım önleyici koruma tedbiri belirlenmiş, 8. maddenin (3) numaralı fıkrasında Kanun'un 4. maddesinde belirtilen ve hâkim tarafından verilebilen konuyucu tedbir kararları için şiddetin varlığı hususunda delil veya belge aranmayacağı ifade edilmiştir. Bunun yanında ağırlıklı olarak aleyhine tedbir kararı verilen kişinin temel hak ve özgürlüklerini kısıtlayıcı niteliği olan ve Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen önleyici tedbir kararları için böyle bir ayrıkta durum öngörülmemiştir (*Salih Söylemezoğlu, § 34*).

71. 6284 sayılı Kanun'un buna ilişkin gerekçesinde; şiddete maruz kalan veya maruz kalma tehlikesi altında bulunan kişilerle ilgili koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için herhangi bir delil araştırması veya belge ibrazı aranmazken önleyici tedbir kararı verilebilmesi için kişinin şiddete maruz kaldığı veya maruz kalma tehlikesi altında bulunduğu hususunda olguların varlığının gerektiği, aksi yöndeki uygulamanın kişilere kanunla sağlanan hakkın kötüye kullanılmasına sebebiyet verebileceği hususu vurgulanmıştır (*Salih Söylemezoğlu, § 35*).

72. Nitekim tedbir kararları ile bir tarafın vücut dokunulmazlığı veya yaşam hakkı gibi kişi için olmazsa olmaz hak ve menfaatlerin korunması amaçlanırken diğer taraftan özellikle mahkemece verilen veya onaylanan önleyici tedbirlerle kişi hak ve özgürlüklerine önemli ölçüde sınırlamalar getirilmiş olacaktır. Dolayısıyla tedbir kararlarından olunulmuş ya da olumsuz etkilenen tarafların temel hak ve özgürlükleri arasındaki dengenin gözetilmesi gerekmektedir (*Salih Söylemezoğlu, § 36*).

73. 6284 sayılı Kanun'da düzenlenen tedbir kararlarının verildiği anda infaz kabiliyetini haiz olması nedeniyle Kanun'da amaçlanan *acil müdahale* olgusunun bu aşamada sağlanmış olacağı, bu amacın gerçekleşmesi adına tedbir kararında şiddetin var olduğuna yönelik kanaate nasıl ulaşıldığının açıklanması yani gerekçe açısından daha esnek bir yaklaşım usulünün benimsenebileceği ancak bu yaklaşıma ait sınırlı olayların özelliğine göre gerekçeli karar hakkının temel esaslarına zarar vermeyecek düzeyde belirlenmesinin de gerekli olduğu açıktır. Bu kapsamda söz konusu kararlarda yer verilen gerekçelerde, ileri sürülen zarar riski ve olgulara göre talebin ilgili mevzuat çerçevesinde kabul görmesi için temel unsurları taşıyıp taşımadığının ortaya konulması yeterli olacaktır (*Salih Söylemezoğlu, § 39*).

74. Anayasa Mahkemesi *Salih Söylemezoğlu* başvurusunda, somut olayda olduğu gibi aciliyet unsurunun ortadan kalktığı ve başvurusunun itirazlarını sözlü olarak sunmadığı itiraz aşamasında mahkemenin tek taraflı iddiaya dayanılarak verilen tedbirlerin yerindeliğini, itiraz edenin ileri sürdüğü beyan ve deliller çerçevesinde her iki taraf için

öngörülen hak ve menfaat dengesini de gözeterek değerlendirmesi gerektiğini açıklamıştır (Salih Söylemezoğlu, § 40). Sonuç olarak itiraz merciinin kararında başvuruçunun iddia ve itirazları ile tedbire dayanak olgunun gerçekliğinin bu çerçevede tartışılmadığı, tedbir kararında esasa ilişkin hususlarda gerekçe bulunması hâlinde bu karara atf yapılarak değerlendirme yapılmasının makul görülebileceği ancak ihlal iddiasına konu itiraz mercii kararında dosyaya sunulan delillerle sonuç arasında ne şekilde bağ kurulduğunun, gerekçesiz olarak verilen tedbir kararına yapılan itirazın neden reddedildiğinin asgari düzeyde dahi açıklanmadığı belirtilerek gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir (Salih Söylemezoğlu, §§ 41, 42).

75. İncelenen başvuruda da itiraz merciinin kararında başvuruçuların iddia ve itirazları ile tedbire dayanak olgunun gerçekliğinin bu çerçevede tartışılmadığı anlaşılmıştır. Kural olarak tedbir kararında esasa ilişkin hususlarda gerekçe bulunması hâlinde itiraz merciince bu karara atf yapılarak değerlendirme yapılması makul görülebilir. İlk derece mahkemesi kararında gerekçe bulunmadığı hâllerde ise başvuruçular tarafından ileri sürülen esaslı itirazların itiraz mercii tarafından gerekçeli bir şekilde karşılanması gerekir. Somut olayda ilk derece mahkemesi kararında gerekçe bulunmamasına rağmen başvuruçular tarafından ileri sürülen esaslı iddiaların itiraz mercii tarafından karşılanmadığı görülmüştür. İtiraz mercii tedbir kararı verilmesini gerektirecek kanaate -dosyada varsa- hangi delille ne şekilde bağ kurularak ulaştığını anılan kararda göstermemiştir. Bu kapsamda somut başvuruda itiraz merciinin gerekçesiz olarak verilen tedbir kararına yapılan itirazın neden reddedildiğini asgari düzeyde dahi açıklamadığı değerlendirilmiştir.

76. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Engin YILDIRIM ve M. Emin KUZ bu görüşe katılmamışlardır.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

77. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvuruçunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir..."

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuruçucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

78. Başvuruçular, ihlalin tespit edilmesini istemiş ve tazminat talebinde bulunmuştur.

79. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Doğan ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal

kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına işaret etmiştir (*Aliğül Alkaya ve diğeri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

80. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural mümkün olduğunca eski hâle getirmenin, yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

81. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandığı veya mahkemenin ihlali gideremediği durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülünen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağlı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir kararın kendisine ulaştığı mahkemenin yasal yükümlülüğü, ilgilinin talebini beklemeksizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektir (*Mehmet Doğan*, §§ 58, 59; *Aliğül Alkaya ve diğeri (2)*, §§ 57-59, 66, 67).

82. İncelenen başvuruda itiraz mercüinin gerekçesiz olarak verilen tedbir kararlarına yapılan itirazı reddederken ilgili ve yeterli bir gerekçe göstermemesi nedeniyle adil yargılama hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

83. Bu durumda gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş yeniden yargılama kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere ekli tablonun (D) sütununda belirtilen mahkemelere gönderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

84. Öte yandan somut olayda ihlalin tespit edilmesinin başvuruçunun uğradığı zararların giderilmesi bakımından yetersiz kalacağı açıktır. Dolayısıyla ihlalin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılabilmesi için gerekçeli karar hakkının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvuruçulara ayrı ayrı net 5.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

85. Dosyadaki belgelerden tespit edilen ekli tabloda belirtilen harç ve vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderlerinin başvuruçulara ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde talepte bulunan başvuruçunun kimliğini gizli tutulması talebinin **KABULÜNE**,

B. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE**,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının **İHLAL EDİLDİĞİNE** Engin **YILDIRIM** ve M. Emin **KUZ'un** karşıoyu ve **OYÇOKLUĞUYLA**,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak amacıyla ekli tablonun (D) sütunundaki ilgili mahkemelere **GÖNDERİLMESİNE**,

E. Başvuruçulara net 5.000 TL manevi tazminatın ayrı ayrı **ÖDENMESİNE**, tazminata ilişkin diğer taleplerin **REDDİNE**,

F. Ekli tabloda gösterilen harç ve vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderlerinin başvuruçulara **ÖDENMESİNE**,

G. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvuruçuların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal **FAİZ UYGULANMASINA**,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına **GÖNDERİLMESİNE** 2/2/2022 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Somut başvuruda, başvurucunun boşanma aşamasında olduğu eşi başvurucunun kendisine şiddet uyguladığını iddia ederek 6284 sayılı Kanun gereği tedbir talebinde bulunmuş ve aynı Kanun'un 5. maddesi gereğince Aile Mahkemesi başvurucu aleyhine önleyici tedbirlere hükmetmiştir.

2. Ülkemizde önemli toplumsal sorunlardan biri olan kadına karşı şiddet olgusunu ve bunun içinde önemli bir yer tutan kadın cinayetlerini (*femicide*) önlemek ve bununla etkin bir şekilde mücadele etmek için kanun koyucu 6284 sayılı yasayla etkili ve hızlı usuller geliştirerek şiddete maruz kalan veya böyle bir tehlike altında olan kişiyi gecikmeksizin koruma altına almayı amaçlamıştır.

3. Kanun'un 5. maddesinde örnekleyici olarak bir kısım önleyici koruma tedbirleri belirlenmiş, 8. maddenin (3) numaralı fıkrasında Kanun'un 4. maddesinde belirtilen ve hâkim tarafından verilebilen koruyucu tedbir kararları için, şiddetin varlığı hususunda delil veya belge aranmayacağı belirtilmiştir. Aynı fıkrada önleyici tedbir kararının, geciktirilmeksizin verileceği ve bu kararın verilmesinin Kanunun amacını gerçekleştirmeyi tehlikeye sokabilecek şekilde geciktirilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

4. Kanun, koruyucu tedbir için delil aranmayacağını belirtirken, önleyici tedbir yönünden böyle bir hüküm getirmemiştir. Bununla birlikte buradan hareketle önleyici tedbir kararı alınabilmesi için şiddetin varlığı hususunda delil ve belge aranması gerektiği sonucun da varılmamalıdır. Çünkü 6284 sayılı Kanun'da düzenlenen tedbir kararları verildiği anda infaz kabiliyetini haiz olması nedeniyle Kanun'da amaçlanan "acil müdahale" olgusunu sağlama amacına yöneliktir. Tedbir kararlarının gecikmeksizin verilmesi yasanın emredici hükmüdür. Burada koruyucu ve önleyici tedbirler yönünden bir ayırım yapılmamıştır. Tedbir kararlarının en kısa süre içerisinde, mümkünse aynı gün veya bir gün içinde verilmesi şiddet mağdurunun gecikmeksizin korunması bakımından önemlidir.

5. 6284 sayılı Kanun'un amacı, "şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi"dir. Burada Kanun, daha şiddet meydana gelmeden şiddeti engellemeyi ve şiddete uğraması olası kişinin en hızlı ve etkin bir şekilde şiddete karşı güvence altına alınmasını hedeflemektedir.

6. Derece mahkemesi başvurucu ile ilgili tedbir kararında takdir hakkını kullanarak başvurucu aleyhine bazı önleyici tedbirlerin uygulanmasına karar vermiştir. İtiraz organı da derece mahkemesinin takdir hakkını kullanırken usule uygun hareket ettiği kanaatinde dir.

7. Mahkememiz çoğunluğu, incelenen başvurularda derece mahkemelerinin kararlarında başvurucuların iddia ve itirazları ile tedbire dayanak olgunun gerçekliğinin tartışılmadığını, tedbir kararlarının gerekçesiz verildiğini, bunun da Anayasa'nun 36. maddesinde güvenceye bağlanan gerekçeli karar hakkını ihlal ettiğini kabul etmiştir.

8. Gereğçeli karar hakkının bir hukuk devletinde kişi hak ve özgürlüklerinin korunmasında çok önemli bir rol ifa ettiği gayet açıktır. Bununla birlikte, bir tarafın diğer tarafa karşı şiddet kullanmasının önüne geçilmesi için ilgili Kanun gereğince derece mahkemesinin vakit geçirmeden. tez elden önleyici tedbire karar vermesi gerekebilir, zira ortada bir çok büyük olasılıkla kadın olan tarafın yaşam hakkına ve vücut bütünlüğüne yönelik bir tehlike söz konusu olabilecektir. Bu şartlar altında, mahkemeden olağan haller altında aradığımız gereğçeli karar hakkına harfi harfiyen uygun davranmasının beklenmesi bir tarafın şiddet mağduru olmasının engellenmesini geciktirerek, istenmeyen sonuçların ortaya çıkmasına yol açabilir.

9. Verilen önleyici tedbir kararları neredeyse tamamı kadın olan tarafın yaşam hakkını ve vücut bütünlüğünü korumak amacı taşımaktadır. Diğer taraftan mahkemelerin verdiği önleyici tedbirlerin muhataplarının kişi hak ve özgürlüklerini ciddi bir şekilde sınırladığı da yadsınamaz. Bir tarafın yaşam ve vücut bütünlüğünü koruma hakkı ile öbür tarafın gereğçeli karar hakkı arasında bir çatışma ortaya çıkmaktadır. Burada haklar arasında bir dengeleme yapmakda çok zor görünmektedir. Haklar arasında bir hiyerarşi ve önem derecesi bulunmamakla beraber bazen bir hakkı diğerine tercih etme zorunluluğuyla karşı karşıya kalınabilir. Somut başvuru ve bu kapsamdaki diğer başvurularda da böyle bir durum söz konusudur. Hakların kullanılması yaşam hakkının korunmasına bağlı olduğundan yaşam hakkının diğer haklara karşı bir önceliği vardır.

10. Belirtilen nedenlerle başvuruçunun gereğçeli karar hakkının ihlal edilmediği kanaatiyle çoğunluk kararına katılmadım.

Üye
Engin YILDIRIM

Başvuru Numarası : 2018/8030

Karar Tarihi : 2/2/2022

KARŞIOY GEREKÇESİ

Bu dosya kapsamında birleştirilen ve aile mahkemelerinin tedbir veya tedbirin uzatılması hakkındaki kararlarına yönelik iddiaların itiraz mercilerince karşılanmaması sebebiyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin olan başvurularda mezkûr hakkın ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Kararın gerekçesinde; 6284 sayılı Kanunun 4. maddesine göre hâkim tarafından verilen koruyucu tedbir kararları için şiddetin varlığı hususunda delil veya belge aranmayacağı belirtildiği hâlde, 5. maddesinde düzenlenen önleyici tedbir kararları için böyle bir istisna öngörülmediği, Kanunun buna ilişkin gerekçesinde de önleyici tedbir kararı verilebilmesi için kişinin şiddete maruz kaldığı veya bu tehlike altında olduğu hususunda olguların bulunması gerektiğinin ve aksine uygulamaların kişilere kanunla sağlanan hakkın kötüye kullanılmasına sebebiyet verebileceğinin vurgulandığı, incelenen başvurularda da itiraz mercilerinin kararlarında başvuruçuların iddiaları ve itirazları ile tedbire dayanak olan olguların gerçekliğinin bu çerçevede tartışılmadığı ve esaslı iddialarının karşılanmadığı belirtilerek gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

Bilindiği üzere, gerekçeli karar hakkı adil yargılanma hakkının bir güvencesidir. Mahkeme kararlarının gerekçeli olma zorunluluğu, yargılamanın adil bir şekilde gerçekleştirilmesi ile bunun denetlenmesi, yargılama sırasında ileri sürülen iddiaların gereği gibi incelenip incelenmediğinin görülmesi ve varılan sonucun sebeplerinin öğrenilmesi bakımından büyük önem taşımakta; ancak bu zorunluluk yargılama sırasında ileri sürülen her iddianın ayrıntılı bir şekilde karşılanması gerektiği şeklinde anlaşılmamakta, bunun kapsamı davanın ve verilen kararın niteliğine göre değişebilmektedir (*Sencer Başat ve diğeri* [GK], B.No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34; *Mehmet Yavuz*, B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

Yine ilke olarak, mahkemeler bütün iddiaları karşılamak zorunda olmasalar da, ihtilafın çözümünde esas olacak bütün hususların incelenmiş olduğunun gerekçeli karardan anlaşılması gerekmekte ve kanun yolu incelemesi yapan merciin yargılamayı yapan mahkeme ile aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya atıfla kararına yansıtması gerekçeli karar hakkı bakımından yeterli bulunmaktadır (*Yasemin Ekşi*, B. No: 2013/5486, 4/12/2013, §§ 56, 57).

Gerekçeli karar hakkına ilişkin bu ilkelere uyulmaması sebebiyle verilen ihlal kararlarımıza rağmen, derece mahkemelerinin hâlen birçok kararında yukarıda aktarılan ölçütlere uygun gerekçe bulunmadığı görülmektedir. Bu kapsamda özellikle ilk derece mahkemelerinin kararlarında ilgili kanun hükümlerinin aktarılmasıyla veya “dosyadaki belgelere göre”, “dosya kapsamı itibarıyla” gibi ifadelerle yetinilmesinin ilke olarak ilgili ve yeterli gerekçe sayılması mümkün olmadığı gibi yeterli gerekçe içermeyen bu tür kararlara karşı yapılan itirazlar üzerine kanun yolu incelemesi yapan merci tarafından kararın “usul ve yasaya uygun olduğu” ya da “yerinde görüldüğü” gerekçeleriyle itirazların reddedilmesi de esas itibarıyla gerekçeli karar hakkını ihlal edecek niteliktedir.

6284 sayılı Kanuna dayanılarak alınan çok sayıdaki tedbir kararında da bu konudaki özensizliğin giderilemediği anlaşılmaktadır. Anılan Kanuna göre verilen ilk tedbir kararlarında durumun aciliyetinden dolayı delil araştırması veya belge ibrazı şartı aranmadığı,

dolayısıyla gerekçe belirtilmesi konusunda da esnek davranıldığı dikkate alındığında, tedbir kararlarına veya tedbir kararlarının süresinin uzatılmasına ilişkin itiraz mercii kararlarında giderilmesi gereken bu noksanlık sebebiyle çok sayıda kararla ilgili olarak gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesine yol açabilecek bu özensizlik, şiddetin önlenmesi amacıyla yapılan söz konusu kanunî düzenlemenin uygulamada neredeyse tamamen etkisiz hâle gelmesiyle sonuçlanabilecek kadar yaygındır.

Başka bir ifadeyle, itiraz mercilerinin kararlarındaki gerekçesizlik veya gerekçeli karar hakkı konusundaki özensizlik, muhtemel şiddet mağdurlarının Kanunun öngördüğü korumadan mahrum kalması sonucunu doğuracak boyutlardadır.

Başvurulara konu tedbir kararlarının dayanağını oluşturan 6284 sayılı Kanun, şiddete uğrayan ve uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi için alınacak tedbirlerin düzenlenmesi amacıyla yürürlüğe konulmuştur.

Anılan Kanunda bu amaca uygun olarak koruyucu ve önleyici tedbirler öngörülmüş; Kanunun 4. maddesinde, bu Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili olarak maddedeki koruyucu tedbirlerden, 5. maddesinde de şiddet uygulayanlarla ilgili olarak, maddede sayılan önleyici tedbirlerden birine, birkaçına veya uygun görülecek benzer tedbirlere hâkim tarafından karar verilebileceği belirtilmiştir. Kanunun 8. maddesinin (3) numaralı fıkrasında ise, koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için şiddetin uygulandığı hususunda delil ve belge aranmayacağı, önleyici tedbir kararının da geciktirilmeksizin verileceği ve Kanunun amacını gerçekleştirmeyi tehlikeye sokacak şekilde geciktirilemeyeceği hükme bağlanmıştır. Bu hükümlere göre verilen kararlara karşı yapılacak itirazlar da Kanunun 9. maddesinde düzenlenerek itiraz süresi, mercii ve itiraz üzerine karar verme süresi belirlenmiştir.

Kanunun gerekçesinde de, şiddete maruz kalan veya bu tehlike altında olan kişilerle ilgili koruyucu tedbir kararı için herhangi bir delil araştırması veya belge ibrazı aranmazken, önleyici tedbir kararı verilebilmesi için kişinin şiddete maruz kaldığı veya maruz kalma tehlikesi altında bulunduğu hususunda olguların bulunması gerektiği, aksi takdirde kişilere kanunla sağlanan hakkın kötüye kullanılmasına sebep olunabileceği belirtilerek, hakkında tedbir uygulanmak suretiyle bazı hak ve özgürlüklerine sınırlamalar getirilen kişilere, alınan tedbir kararlarının isabetli olmadığını açıklama imkânı sağlanmış; Mahkememizce de ilk tedbir kararlarının gerekçelerinde, ileri sürülen zarar riski ve olgulara göre tedbir talebinin temel unsurları taşıyıp taşımadığının ortaya konulmasının yeterli olacağına (*Salih Söylemezoğlu*, B.No: 2013/3758, 6/1/2016, § 39), aciliyet unsurunun ortadan kalktığı ve başvuru konusunun itirazlarını sözlü olarak sunmadığı itiraz aşamasında ise mahkemenin tek taraflı iddiaya dayanılarak verilen tedbirlerin yerindeliğini, itiraz edenin iddiaları ve deliller çerçevesinde her iki taraf için öngörülen hak ve menfaat dengesini de gözeterek değerlendirmesi gerektiğine hükmedilmiştir (*Salih Söylemezoğlu*, § 40).

Diğer taraftan, müstakil bir anayasal hak olsa da esas olarak diğer hakların korunmasını temin etmeye yönelik usule ilişkin bir hak olan adil yargılanma hakkının anayasal güvencelerinin ve yukarıda da belirtildiği gibi bunlar arasında bulunan gerekçeli karar hakkının ne ölçüde uygulanacağı, somut olaydaki uyumsuzluk konusu hakların niteliğine göre belirlendiğinden bireysel başvurularda adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden şikâyet edilse bile, mezkûr hakkın güvencelerinin ve bu arada gerekçeli karar hakkının ihlal edilip edilmediğinin genellikle ilgili maddî hakkın usul güvenceleri kapsamında incelenerek karara bağlandığı bilinmektedir.

Yargısal incelemelerde temel hedef, yargılamaya konu maddî hakla ilgili ihtilafın esasının karara bağlanmasını temin etmek olduğundan bu yöntem bireysel başvurunun amacına da daha uygundur.

Başvuruya konu maddî haktan kopuk bir inceleme, meselenin esasının gözden kaçırılmasına ve adil yargılanma hakkının güvencelerinin maddî hakkın niteliğiyle orantısız bir şekilde genişletilmesine yol açabilir.

Yukarıda belirtildiği üzere, anayasal denetim haklar arasında denge kurulmasını gerektirmektedir. İncelenen başvurularda olduğu gibi adil yargılanma hakkı kapsamında inceleme yapıldığında ise, uyumsuzluk konusu maddî haklar arasında gözetilmesi gereken adil dengenin sağlanamaması ihtimali ortaya çıkmaktadır.

Tedbir kararlarının geçici nitelikte ve ihtiyaca göre değiştirilmesi mümkün olan kararlar olduğu dikkate alındığında, adil yargılanma hakkının bütün güvencelerinin tedbir kararlarında diğer kararlardaki gibi uygulanmadığı da bilinmektedir. AİHM de talep edilen tedbirin etkisinin hızlı karar verilmesine bağlı olduğu hâllerde Sözleşmenin 6. maddesinin bütün güvencelerine riayet edilmesinin mümkün olmayabileceğini ve söz konusu güvencelerin tedbirin türünün ve amacının gerektirdiği ölçüde uygulanabileceğini karara bağlamaktadır (*Micallef/Malta* [BD], B.No:17056/06, 15/10/2009). Bu karara göre, tedbirle ilgili taleplerin görüldüğü ön yargulamalar kural olarak medeni hak ve yükümlülükler yönünden belirleyici görülmediğinden 6. maddenin kapsamına girmez.

İncelenen başvurularda konu kararlar da işin esasına ilişkin nihai kararlar değil, geçici nitelikte olan tedbir kararlarıdır. Yukarıda da açıklandığı üzere bu tedbir kararları, tedbir talep edenlerin yaşamını koruma yükümlülüğü kapsamında devlete yüklenen pozitif yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla verilmektedir. Tedbir talep edenlerin yaşam hakkı ile maddî ve manevî varlıklarının korunması amacıyla verilen mezkûr kararların, başvuru sahiplerine veya aile fertlerine ya da bazı diğer kişilere yaklaşmasının belli bir süre için yasaklanması sebebiyle özel ve aile hayatlarına müdahale oluşturduğu söylenebilirse de, bu incelemelerde yaşam hakkına üstünlük tanınması gerektiği açıktır.

Başka bir anlatımla, tedbir kararlarının ilgili ve yeterli gerekçe içermediği iddiasıyla yapılan başvurularda özel veya aile hayatına saygı hakkı kapsamında inceleme yapılmaması yahut adil yargılanma hakkı kapsamında yapılan incelemede karşı tarafın yaşamının korunması ile başvuru sahibinin mezkûr hakları arasında bir dengeleme yapılmadan ve hangi hakka üstünlük tanınması gerektiği değerlendirilmeden yapılacak bir tespit devletin yaşamı koruma yönündeki pozitif yükümlülüğünün gözardı edilmesini sonucunu doğurabilir.

Mahkeme kararlarıyla özel ve aile hayatına saygı hakkına yapılan müdahalelerin ilgili ve yeterli bir gerekçeye dayanması gerektiği de tartışmasızdır. Ancak kadına ve çocuklara karşı şiddet olaylarında mağdurların, bunları veya bu riski kanıtlayan delilleri sunma konusunda karşılaştığı güçlükler ve devletin acil olarak harekete geçme yükümlülüğü gözetildiğinde tedbir kararları yanında bunların sürelerinin uzatılmasına veya bütün bu kararlara itiraz edilmesi üzerine verilen kararlarda da gerekçe standartının belli ölçüde düşük tutulması zorunludur. Yaşam hakkı ile başvuru sahiplerinin özel ve aile hayatına saygı hakkının çatıştığı durumlarda, özellikle kadına ve çocuklara karşı şiddet olaylarında yaşama yönelik tehlikenin ortaya konulması konusunda aranacak delil ve buna bağlı olarak gerekçe standartının yüksek tutulması devletin bu konudaki pozitif yükümlülüğünün ihlaline yol

açabilir. Nitekim Mahkememiz de devletin yetkili makamlarının, şiddete uğradığından şikâyet eden ve daha sonra eski eşi tarafından öldürülen kadının korunmasına yönelik etkili ve hızlı kararlar alınması sebebiyle yaşam hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir (T.A. [GK], B.No: 2017/32972, 29/9/2021).

Bu başvurularda dikkate alınması gereken diğer bir husus da tedbir kararlarının geçici olması ve kesin hüküm teşkil etmemesi sebebiyle, kişinin özel ve aile hayatı üzerindeki etkisinin geçici ve sınırlı olmasıdır. Mezkûr hakka nisbeten düşük düzeyde müdahale teşkil eden bu kararlardaki gerekçe standartının bir ölçüde düşük tutulması -yaşam hakkına yönelik riskin gerçekleşmesi hâlinde telafisi imkânsız sonuçların çıkabileceği de düşünüldüğünde- tedbirin muhatabına katlanılmaz ve telafisi imkânsız bir külfet de yüklememektedir.

Bu itibarla, itiraz mercilerinin sözü edilen Kanun uyarınca aldıkları kararlara karşı Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvurulardaki incelemelerimizde yukarıdaki tespitler dikkate alınarak gerekçeli karar bakımından aranacak kriterlerin, yukarıda aktarılan ilke kararlarımızda da belirtildiği gibi bu kararların niteliğine göre değişebileceği; anılan Kanunda da verilecek kararların Kanunun amacını gerçekleştirmeyi tehlikeye sokacak şekilde geciktirilemeyeceğinin hükme bağlandığı, yani önleyici tedbir kararları ile bunlara ilişkin itiraz mercii kararlarında da aciliyetin ön planda olduğu gözardı edilmeden değerlendirme yapılmalıdır.

Bu anlamda, incelenen başvurulara konu itiraz mercii kararları yönünden çoğunluğun ihlal kararı ilk bakışta ilke kararlarımıza uygun görünmekle birlikte, yukarıdaki açıklamalar dikkate alındığında, daha düşük bir gerekçe standardı ile yetinilmek suretiyle bunlar bakımından ihlal sonucuna ulaşılmaması daha uygundur.

Bu sebeplerle, -mezkûr tedbir kararlarının tarafları için öngörülen hak ve menfaat dengesi de gözetilerek değerlendirildiğinde- birleştirilen dosyalardaki kararlar yönünden gerekçeli karar hakkına yönelik bir ihlal bulunmamasının daha uygun olacağı düşüncesiyle çoğunluğun ihlal kararlarına katılmıyorum.

Üye
M. Emin KUZ